

ton van 't hof
ambities &
verlangens
dagboek 2021

gaia chapbooks

Ambities & verlangens

Ton van 't Hof

Ambities & verlangens

Dagboek 2021

Gaia Chapbooks, 2022

Tekst © Ton van 't Hof

ISBN 978-1-4717-1830-4

Ambities & verlangens. Dagboek 2021 is deel 19 van de Gaia
Chapbooksreeks

'Kom op, broeder. Niet meteen zo verontwaardigd.'

– Kandiaronk

01.01.2021

Mijn voornemen voor het komende jaar? De Noardeast-Fryske winter en lente vastleggen in iPadtekeningen. Drie of vier keer per week willen Tim en ik eropuit trekken om een sfeerimpressie te maken. Ieder zijn eigen winter en zijn eigen lente.

05.01.2021

Sinds we in Brantgum wonen hoor ik 's nachts loeiende koeien, geen lallende studenten meer.

Vanochtend een wagentje sloopafval geleegd op de vuilstortplaats; kosten € 5.

Later, vanwege het druilerige weer, getekend vanuit de garage, deur open, zicht op het erf tegenover ons.

Zag een filmpje waarin David Hockney, bejaard, in snijdende kou en twee uur tijd een landschap schilderde: handschoenen aan, sjaal om en pet op.

‘De kunst van iedere kunstenaar gaat over zijn leven; waar zou het anders over kunnen gaan?’

06.01.2021

‘Schilderen is een ander woord voor voelen.’

Geblauwbekt voor een kale es aan de rand van een stoppelveld.

Schilderen is evenals dichten een oefening in bescheidenheid.

Restant boeken, vijftien dozen vol, gesorteerd: wegdoen bij wegdoen, behouden bij behouden.

Eindelijk een statief voor de iPad in ontvangst genomen: voortaan staan we, en zitten niet langer, in de buitenlucht te tekenen.

07.01.2021

‘Landschap lijkt gemaakt om ernaar te kijken.’

Uit de beleidsnota *Economie van de provincie Fryslân*, die gisteren in de Provinciale Staten werd besproken: ‘Volgens niet-Friezen loopt Friesland een beetje achter en dat schrikt af om hier te komen wonen.’

Vooraf houden zo.

Regen, regen spatte op van onze schermen.

Ik had alleen nog oog voor de grijsgroene lucht.

08.01.2021

De toekomst ziet het altijd een beetje anders, kijkt op een iets andere wijze terug.

Schaterde om de regels: ‘Sommigen dachten dat Petrus / een speciale conciërge was’.

‘Dat is een grote lul,’ zei mijn moeder plots en wees naar de hoge schoorsteen van de oude melkfabriek.

Samenwerken, communiceren, collectiviseren.

‘In het Westen vindt er een revolutie plaats van de rijken tegen de armen.’

10.01.2021

Het was best koud, buitendijks, bij Paesens-Moddergat.

Blik gefixeerd op de horizonlijn.

Gevoel op de ruimte.

Die ik smeug wilde beschrijven, sappig schilderen.

Geloofwaardig als zij was, tot bepaalde vrolijkheid stemmend.

11.01.2021

En plein air bij windkracht vijf: dat was een nieuwe ervaring voor me.

De tekenpen zwabberde.

Daarna: ajam smoor en sambal goreng boontjes.

Las de eerste gedichten uit *The Mountain Poems of Stonehouse*, een boeddhistische monnik uit China (1272-1352), en liet me inpakken, helemaal.

‘Als de lentedagen lengen laat ik mijn deur open / als de Anna Paulownabomen bloeien en de lijsters zingen’.

12.01.2021

Eén tot anderhalf uur kost een sfeerimpressie me doorgaans. Thuis verander ik er, de betovering verbroken, zelden meer iets aan.

Tussen Brantgum en Waaxens staan een stuk of tien oude knotwilgen aan een sloot: in hun gezelschap vertoefde ik vanmiddag.

Ze hielden me, in straffe wind, aangenaam bezig.

30.01.2021

Steeds wilder. Als in: *Les Fauves*.

Kleur en eenvoudige vormen, brutaal en zo vrij als een vogel.

Tot een lossere relatie met mijn waarneming van de realiteit.

48 schetsen in dertig dagen.

Met alle plezier.

31.01.2021

Stond om 09.00 uur – f*cking koud – al met mijn ezeltje buiten.

Wandelde, luisterde naar Langs de lijn, las dingen over kleur en licht en dronk een glas Spaanse wijn.

Bestelde een vuistdik boek over Henri Matisse.

Derain, Marquet, Matisse.

Helden. Wilde helden.

02.02.2021

Veertig minuten hielden ze het, in de snijdende kou, vol, mijn tekenvingers, daarna verstijfden ze.

Drie spreuwen op het voederstation: hap, slik, weg vogelpindakaas.

En toen begon het, alweer, te sneeuwen.

De verte verdween.

Kreeg zin in een Berenburger.

03.02.2021

Natuurlijk is het mijn liefde voor het Friese landschap dat me drijft.

Iers groen, ja, maar Fries groen dan?

‘De winter komt eraan,’ riep iemand, ‘we raken ingesneeuwd, net als in 1979, echt waar!’

De postbode bracht twee kilo Henri Matisse, *A Retrospective*, voor als het echt winter wordt, net als in 1979.

De Sonnema Berenburg staat koud.

04.02.2021

Ik zag duizenden ganzen in V-formaties zuidwaarts vliegen.

Ik zag boeren hun schapen uit grazige weiden halen.

Ik sjouwde meer boodschappentassen dan gewoonlijk naar binnen.

Ik maakte voorstudies voor een stilleven.

Nou, dan weet je het wel: hier wordt rekening gehouden met hevige sneeuwval.

05.02.2021

Vanonder een paraplu keek ik, probeerde de tuin te zien zoals hij is, wijl mijn hand naar mijn pijpen danste.

Nee, origineel zijn mijn onderwerpen en stijl niet.

Hoeft ook niet.

Als ik in mijn beeldende werk mijn karakter, mijn ziel, maar tot uitdrukking weet te brengen.

Net als in mijn poëzie.

07.02.2021

Toen ik om 07.53 uur naar buiten keek: niks, nada, nul sneeuw.

Waarop ik me mopperend en nog in pyjama aan een stilleven met keukengerei zette.

In de loop van de ochtend toch nog witte vlokken, opgejaagd door bloeddorstige wind.

Aan de vetbollen en vogelpindakaas: mus, merel, spreeuw, koolmees, pimpelmees, roodborst en, als ik het goed heb gezien, een koperwiek.

Kroop na de lunch in mijn fauteuil en liet de dag voortkabbelen.

11.02.2021

Stond vanochtend een uurtje achter huis in de sneeuw.

Sneeuwblind bijna.

Daarna door naar het wad, dat zover het oog reikte bevroren was.

Las in *Leugen & waarheid* en dronk een alcoholvrij biertje.

Twijfelde even, dacht toen: ja maar Sonnema is toch niet gemaakt om te laten staan!

13.02.2021

Deed wat een tekenaar af en toe doen moet: een zelfportret maken.

‘Hij lijkt niet,’ oordeelde Hennie, ‘misschien de neus, heel in de verte.’

Dan maar de verstopte afvoer verhelpen: krak zei de afvoerplug, kut, waarna ik voor een click & collect naar de Gamma moest.

Heb ook nog getracht een fietsband te plakken, maar waar zit toch dat lek, verdomme!

Gelukkig scheen er vandaag veel zon.

14.02.2021

Er stonden verse tulpen op tafel.

Daar een snijdende wind buiten tekenen onmogelijk maakte, legde ik er nog drie citroenen naast.

En zie: de penvoering viel grover uit dan gewoonlijk;

omdat ik luisterde en reageerde,

denk ik.

17.02.2021

Vanochtend stonden we onder laaghangende bewolking langs de Holwerter Feart, met onze trappers in de bagger. De wind: behoorlijk fris. Na drie kwartier: verkleumde handen.

Desondanks: wie goed keek ontwaarde veel kleur.

's Middags: eerst een bouwkundig ingenieur ontvangen (i.v.m. de vergunningaanvraag voor onze voorgenomen verbouwing) en daarna rijstekoekjes gebakken, goudgeel.

Zette vervolgens de groencontainer buiten en dronk een biertje uit een groene fles.

Luisterde ook nog naar *God Is an Astronaut*, uit de omgeving van Wicklow, Ierland.

18.02.2021

Naar omgeploegde velden aan de Poelewei, Waaxens, getuurd vanochtend, wind en flauw zonnetje in de rug. Onder een van mijn schoenen poep van een dier, een ree vermoedelijk.

Wat het resultaat betreft: daarin valt een voortzetting van mijn zoektocht naar minder vorm en meer expressie te herkennen.

Na de lunch samen met Hennie in de tuin aan de slag gegaan: wat een bende heeft de winter achtergelaten, zeg.

Maar ook: zachtere lucht langs onze wangen & een licht lentegevoel!

Tegen vijven met een biertje in Ewald Engelens *Ontwaak! Kom uit uw neoliberale sluimer* gedoken: 'Politieke instemming met beleid dat tegen je belangen indruist komt niet uit de lucht vallen maar moet actief worden gemaakt.'

20.02.2021

Voetblessure. Overbelasting, vermoed ik. Vanwege een teveel aan lopen en staan.

Afspraak voor een rioolinspectie gemaakt, waarbij een tv-camera zal worden ingezet. Ik heb geen idee van toestand en ligging van onze in beton gegoten riolering, en wil dat voor de verbouwing wel weten. Een prijzige klus, trouwens.

Mijn wereldbeeld? Een afgetrapte schoen in de golven.

En nu je het zegt: veel van mijn waarheden zijn inderdaad uit tweede of derde hand!

Vanmiddag 'helemaal gek gegaan' op details, wat een ketser (mislukking) opleverde.

22.02.2021

Gezaagd, gekloofd, gegraven en een kattenluik geplaatst. Het vorstverlet is voorbij. Toen het begon te betrekken ook nog een es getekend. Daarna de avondmaaltijd bereid: risotto met champignons en bleekselderij.

Coronakilo's: ik h ad er nog geen last van, maar moet nu toch gaan oppassen. Op de rem! dus.

Enfin, nog even en de zwaluwen verdringen zich weer op de vensterbanken en de vleermuizen scheren weer heimelijk over het veld.

25.02.2021

Riool tv-inspectie vanochtend: de gresbuis is geknakt en in de aansluitende pvc-buis groeien boomwortels. Dat wordt dus een nieuwe riolering, die buitenom moet worden aangelegd. Plus een wijziging van de volgorde der geplande dingen.

Mijn hemel!

Ter verlichting van het gemoed 's middags getekend, in de buitenlucht. Vroeg me op de terugweg af of ik al die tijd nu wel of niet naar een zwarte els had staan kijken. Gek dat ik me dat pas op de terugweg afvroeg.

Daarna aan de witte wijn gezeten en gesprekken gevolgd over kunst in de moderne tijd:

‘Dan kom je op dat vreselijke onderwerp van al het speculeren over kunst dat de schrik en gesel van onze eeuw is. Het kunstwerk als filosofische constructie of propositie.’ – Rudi Fuchs, 1997

10.03.2021

Dat wat we gedaan hebben, in het ketelhok: het plafond vervangen, loszittende leidingen vastgezet en het pleisterwerk gefatsoeneerd. Nu nog een verfje. O ja, en ook nog een kilo vleermuizenpoep uit een luchtrooster verwijderd.

Waar ik vandaag regelmatig bij stilstand: of het volgende week dan toch Volt moet gaan worden.

Het onderwerp van de tekensessie was overigens: ‘storm op komst’.

En de beloning: een glas sauvignon blanc, uit Zuid-Afrika.

11.03.2021

Toen de storm tegen drieën wat luwde en de zon ook nog doorbrak, kon ik geen weerstand meer bieden en trok eropuit. Halverwege, windkracht zes in de rug, de wegtrekkende bewolking vastgelegd.

Wat me opviel: het gras begint van kleur te veranderen, van groengeel naar groen, mals groen.

Recht op schoonheid, verkondigde Rudi Fuchs, iedereen heeft recht op schoonheid.

Ik begin een politieke partij.

12.03.2021

Zeikweer was het, maar tekenen deed ik, vanonder een geopende garagedeur.

Zo ook nog: een tuinhek plaatsen, toen het nog droog was.

En biertjes halen, wat met stip het belangrijkste karweitje van deze dag was.

Bestelde voorts een proefdruk van *Logboek 2020. Een keuze uit de blogberichten*, dat al weer deel drie uit de serie is.

En discussieerde, over politiek en te vet eten o.a. Dat ik beide maar niet al te serieus kan nemen. Ik ben eerder van niet té veel. Ober!

13.03.2021

Al ruim vijftig jaar lees ik, pak hem beet, anderhalf tot twee boeken per week. Vijfzeventig tot honderd per jaar. Dikke en dunne. Van kaft tot kaft, meestal. In totaal heb ik dus vier- à vijfduizend boeken gelezen. Op een heel mensenleven.

Eigenlijk had ik gedacht dat het er meer zouden zijn. Zesduizend? Zeven? Geen idee.

Aldus en edoch: een mens moet zuinig zijn op wat hij leest.

Momenteel lees ik: *Matisse: The Life*, van Hilary Spurling, en *Het verlangen naar hazelworm*, van Koos van Zomeren. Dit laatste boek lees ik voor de tweede maal, wat ik niet vaak doe, maar wel met alle boeken van stilist Van Zomeren.

Op en neer naar Holwerd gewandeld, nou ja, gewandeld: gezwoged bij windkracht zes tot zeven. Trouw en chocolade gehaald. Op de terugweg een fikse bui getrotseerd. Alleen meeuwen zien vliegen, lachende.

Halverwege opnieuw het besef dat ruimte me boven tijd gaat.

Met afstand.

14.03.2021

Tja. Prima dat Lieke Marsman haar positie als Dichter des Vaderlands gebruikt om haar engagement te tonen, maar als ze begint te analyseren haak ik toch af: '[D]e hele huidige destabilisatie van onze democratie

(wat ik daar ook mee moge bedoelen) is een rechtstreeks gevolg van taalverminking en -vernietiging.’

Ook de oplossing – ‘een nieuw intellectualisme’ – is me te kort door de bocht. Marsman geeft in haar opiniestuk in NRC, *Taal is te belangrijk om te verminken*, een al te eenvoudige voorstelling van zaken. Met meer kinderen die voor ‘Geschiedenis, Nederlands of Theologie’ kiezen, ondervangen we het geheel van problemen niet.

Wat ik wel van Marsman verwacht: goede gedichten. Maar daar schortte het ditmaal ook aan. Nou ja, jammer.

Ondanks de wind op de fiets geklommen en een flinke ronde gemaakt. Tussen Blije en Holwerd, aan de zeedijk, zagen we de eerste wulpen van het jaar.

15.03.2021

Zag een filmpje waarin de Deense dichter en toneelschrijver Peter Laugesen werd geïnterviewd. Hij predikte een gelaten leefstijl, waar ik niet geheel ongevoelig voor ben:

‘Moving around in the world without any real purpose is possible for most people.’

Dan moet je wel van het heilige moeten zien af te komen.

‘Het dagelijkse leven is veranderd in een zee van eisen die ons overspoelt, zonder dat er land in zicht is.’ – Kenneth Gergen

Luisterde naar de eerste aflevering van de nieuwe literaire podcast van Frank Keizer en Gijsbert Pols, *Links Richten*, dat literatuur als een wapen ziet, waarmee gemarginaliseerden hun positie kunnen verbeteren. Prima initiatief, haperende uitvoering: langdradig en specialistisch.

Na een tekensessie in Foudgum liep ik nog even bij Wolter aan, waar de eerste lammeren zijn geboren: meerlingen, een worp van drie en eentje van vier. De nieuwsgierigheid van de newbies liet me niet onberoerd.

16.03.2021

En wat er dan van zo'n dag overblijft: een 'personal shopping' momentje bij de Gamma, de productie van een moestuinbak, vier pimpelmezen in het voedervogelhuisje en zicht op Hantum.

En waar ik ook ging: overal de geur van gier. Na een lange winter mogen de mestkelders weer worden geleegd. Gier is de geur van hier.

'Om met een bepaalde plaats "bekend te raken" of ons in een ruimtelijke omgeving "thuis" te kunnen voelen, moeten we er een intieme relatie mee hebben opgebouwd.' – Hartmut Rosa

17.03.2021

Eindelijk een loodgieter aan de deur gehad, die de toiletaansluiting repareerde en met wie we plannen maakten voor de aanleg van een nieuwe riolering.

Dat wordt een feest, met een graafmachine door de voortuin raggen.

's Middags een groot rondje Hantum gelopen. Volgens mijn weerapp werd er geen regen of motregen verwacht, dus liep ik meer dan de helft van de tijd in regen of motregen. Zonder plu.

Onderweg een buizerd boven mijn hoofd, op nog geen vijftig meter, minuten lang, zwevend, tegen de wind in; ik werd bekeken. Wat zou het beest hebben gezien?

Kalende zestiger die drijfmat is en de pee inheeft.

18.03.2021

Ruim 165 meter aan hout besteld, en 600 schroeven. Als beginnetje, voor de verbouwing van de bovenverdieping, die nu dan toch echt van start is gegaan.

Aan het einde van de ochtend met mijn moeder gewandeld (ze heeft eindelijk de eerste prik gehad, Moderna) en na de lunch nog een bakkie rotzooi naar de stort gebracht.

Tegen drieën gedaan wat ik de hele dag al wilde doen: tekenen, in de buitenlucht, een uurtje ingespannen kijken naar wat er voor me ligt. Wat een resonantiemomentje is, met de wereld waarin ik leef.

Toen ik mijn spullen weer inpakte leek het alsof de tijd eventjes had stilgestaan.

Iets zegt me dat het in Nederland rumoerig blijft, maar dat er voorlopig niet veel gaat veranderen.

22.03.2021

Al vroeg op pad. De verbouwing laat op zich wachten. Dan maar de wandelschoenen aan. En kijken, naar Fryske klaai, bijvoorbeeld. Het weer: bewolkt, zwak windje, temperatuur niet onaangenaam. Qua vogels was het alles meeuw wat de de klok sloeg.

Onderweg net zolang sores van me afgeschud totdat de wereld goed noch slecht, rechtvaardig noch onrechtvaardig leek. Dat was pas kicken.

26.03.2021

Voor klein onderhoud naar Leeuwarden. Terwijl de auto werd nagekeken maakte ik een wandeling en een schets, die ik naderhand uitwerkte.

Zag op de terugweg dat er in het weiland achter ons huis een zootje grutto's is neergestreken. Top, man! Op een hek in de verte keek echtpaar buizerd belangstellend toe.

Uitnodiging ontvangen voor hét vaccinatieprikje: op zes april a.s. Wat een voorrangsbehandeling is.

Boeken die ik momenteel lees: (1) Martin Gayfords *Spring Cannot be Cancelled. David Hockney in Normandy*, en (2) N.H. Pritchards *The Matrix. Poems 1960-1970*. Gedichten? Ja, gedichten, experimentele.

AUTUMNAL

August falling / leaves / grounded thoughts / a montage over-exposed / a collage / of / bucolic silences

(bucolic: 'idyllisch', maar ook 'boers')

27.03.2021

Stormachtige dag. Niet geklust, wel gewandeld, wind mee, wind tegen.
De lucht een ware armada.

In Burgum en Broeksterwâld naar oude bouwmaterialen gezocht, in
Damwâld fish & chips gegeten.

Waarom schrijf ik dit allemaal op? verzuchtte ik voor de zoveelste keer.
En schreef dat op. Werktuiglijk.

Dan nog dit. Over de nood van elk schilderij. Dat kleuren een eenheid
moeten vormen, en wel een levendige!

Inspecteerde vervolgens minutenlang het magnifieke geel van mijn bier.

03.04.2021

Luisterde naar een discussie tussen politici in de dop over de
gebeurtenissen van afgelopen week: tjonge, wat een draaikonten al.

Wat aangeleerd gedrag is, meen ik.

De jonge VVD'er was het niet eens met de stelling dat Mark Rutte
gelogen heeft.

Whahahaha!

(Wat een uitroep is, van blijdschap, ongeloof of spot.)

05.04.2021

Dichten en tekenen zijn bezigheden waarin je je, naarmate je ouder wordt, steeds beter kunt bekwamen.

Iets wat niet voor elke bezigheid geldt.

Mijn fascinatie: dat alles vluchtig is, van voorbijgaande aard.

Hé! Sneeuw! (intermezzo) Die blijft plakken tegen de bomen, die vol in de knop staan! Een kat duikt door het kattenluik naar buiten.

Wat me voor de eeuwigheid lijkt: beweging, ruimte.

06.04.2021

Schemerjaren, zo noemde iemand de jaren die nog voor me liggen.

Hij vroeg me of ik nog ambities had, verlangens om te presteren?

Het zweet brak me uit.

Of neem je de tijd, vervolgde hij, om met vrienden wat te filosoferen, plaatjes te draaien en herinneringen op te halen?

En weer eens naar het voetbal te gaan, dacht ik bij mezelf.

30.04.2021

Onder luid minnezang van grutto's op vrijersvoeten een flinke wandeling ten noorden van Westergeest gemaakt; onderweg bekwam de lust om te schrijven me weer.

Word nog wel, ruim drie weken na de eerste COVID-prik, geplaagd door wat griepachtige klachten.

Tekende.

Brouwde wat, uit knoflook, olijfolie en Spaanse pepers.

En raakte, na een biertje, twee glazen wijn en een beerenburgertje, licht aangeschoten.

Werd desondanks niet goed van het vooruitzicht van, andermaal, gepatenteerd leugenaar Rutte als premier.

01.05.2021

Begon de dag met een master studie, van een schilderij van Henri Matisse: omdat de dame in kwestie zo'n fascinerende mond heeft.

Daarna mijn moeder opgehaald om, na ruim een jaar, weer eens gezamenlijk de lunch te gebruiken; ze scharrelde rond alsof ze nooit was weggeweest.

Wat volgde was een middag vol ditjes en datjes.

Tegen de avond maakte ik citroenrisotto klaar, met – helaas, pindakaas – te veel citroen.

'Hij is te citroenerig,' werd aan tafel opgemerkt.

03.05.2021

Gelopen, voor mijn genoegen. De route door willekeur bepaald. Van veel genoten: kleuren, geuren, gekwetter, schier oneindige ruimte. Wind, geen regen. Caleidoscopisch wolkenveld. Een haas die de weg overstak. Leven dat zijn betekenis hervond.

04.05.2021

Heel en afgerond; geenszins ik.

Aan de andere kant, zeg nou zelf: een gladjes verlopend leven is toch een lullige uitvoering van wat het leven kan zijn.

Hé! er is een vinkenechtpaar gearriveerd in onze tuin. Zou dat hetzelfde tweetal zijn als vorig jaar? Reeds gespot in de aanwezige vogelhuisjes en

heggen: broedende merels, broedende koolmezen en broedende pimpelmezen.

Las dat over veel, zo niet alles, valt te speculeren en te discussiëren. Wat een 'cruciaal inzicht' zou zijn.

06.05.2021

Bladerde door *Traktaat van de zon. Verzamelde gedichten 1996-2021* van M.H.H. Benders, ruim zevenhonderd pagina's dik.

Hij stuurde me het lijvige boekwerk wellicht met het oog op een recensie toe.

Enkele van zijn gedichten staan op mijn all-time favourites lijstje.

Vroeg me af of ik Benders' oeuvre zou willen overpeinzen, wegen? En zo ja, vanuit welke invalshoek?

1,3 kilo papier; waar haal ik de tijd vandaan?

Begon toch te lezen.

07.05.2021

Zit in een sukkelstraatje, al enkele weken lang, zonder aanwijsbare oorzaak. Gelukkig komt er warmer weer aan.

Fietste vanochtend in een koelkast op en neer naar Dokkum.

Verstook al anderhalve maand lang hout van de wintervoorraad 2021/22.

Godsamme wat is het koud!

Het rooien van vijftientig half kale thuja's vorige week heeft (1) hout voor de winter 2022/23 opgeleverd en (2) een gat in onze terreinafscheiding geslagen. Om dat gat op te vullen hebben we leilindes aangeschaft, die vanmiddag werden gebracht. Je kapt wat, je plant wat.

08.05.2021

Las een geestdriftig pleidooi voor een wederkeer van het cynisme onder ‘schrijvers en intellectuelen’: ‘de cynicus waarschuwt tegen vals geloof, tegen bedrog in de vorm van ideologieën die in feite onderdrukking en zelfverrijking maskeren, of die nu van links of van rechts komen’.

Ik wist niet dat het cynisme onder schrijvers en intellectuelen verdwenen was, maar ben hoe dan ook tegen.

Schrijvers dienen zich niets te laten aanprijzen.

Rare categorisering, eigenlijk: ‘schrijvers en intellectuelen’.

Gelukkig zeikt het, bij windkracht vier, weer eens.

11.05.2021

‘Het begrenzen van de groei moet het overwinnen van ecologische en sociale schade gaan heten.’ – Maja Göpel in *Onze wereld nieuw denken*

Wow, kreeg een directe van het tweede prikje en lag uitgeteld op de bank.

Sleep wat, dacht wat.

Vroeg me af wat ik mínder zou moeten doen? Niet meer, maar minder. Neus peuteren is er eentje, vlees eten een andere. Gas en elektra verbruiken (maar daar wordt aan gewerkt). Geduld verliezen. En anderen over de tong halen. Enzovoort en zo verder.

Not-to-dolijst.

13.05.2021

Vijf jaar geleden vierden we om deze tijd vakantie aan de baai van Napels. Veel mooier kan een omgeving niet worden, laat staan aardiger.

‘Ik ontwaar in dat volk een uiterst alerte en vindingrijke ijver, niet om rijk te worden, maar om zonder zorgen te leven’, schreef Goethe over de Napolitanen.

Het Napolitaanse geheim: mijd het definitieve, vastomlijnde.

Niets blijft zichzelf.

15.05.2021

De dag als constellatie.

Toestand.

Wederom niets dan grauwe wolken boven het hoofd.

De kleur geel vergoedde veel.

Bij het kopje thee 's avonds een vrachtlading aan chocolade.

16.05.2021

‘Soms kans op opklaringen,’ las ik vanochtend in een weerbericht en schoot in de lach om zo veel omzichtigheid.

Luisterde naar een literaire podcast en schoot bij het antwoord van een universitair docent opnieuw in de lach:

‘Waarom waarom vind ik zijn poëzie zo adembenemend? Zijn teksten zijn gedichten lezen in eerste instantie heel toegankelijk heel concreet ook hè als hij het heeft over ja onnadrukkelijk over die die vrouw met wie-ie leeft of wat-ie heeft gedaan of wat-ie niet heeft gedaan over de plekken waar-ie woont heel zonder opsmuk zonder moeilijke beelden zonder experimentele vormen lastige woorden dus niet een Sylvia Plath die met een thesaurus op haar schoot weer een ander woord zoekt overigens niets ten nadele van Sylvia Plath en hij heeft ooit in een interview in een in een essay een een kritisch essay heeft-ie geschreven dat een goed gedicht voor hem écht is nou ja dat is misschien roep je dan dat is een cliché maar wat hij bedoelde is dat hij het moest kunnen

geloven dat het voor hem en dat is écht heel wezenlijk hij noemt alles de dingen de plekken de de de stenen op de weg die hij ziet de huizen waar hij woont bij bij de naam juist door alles alle opsmuk daaromheen weg te laten laat hij in feite zien hoe onbereikbaar en hoe onbevattelijk alles om hem heen is om het even anders te zeggen hoe groot het mysterie is en dat is dus het paradoxale van die poëzie dat hij hij wil daarmee door als het ware een geërodeerde vorm van taal te brengen die uitgekleed is zoals de kale rotsen waar hij woont in Griekenland juist daardoor kan hij kan hij het beste of of het dichtst bij het wezen van de wereld of het leven liefde doods afscheid komen dus de grote thema's.'

Ik hoor geregeld een podcast, maar luister zelden. Ze dienen vooral als achtergrondgebabbel, waarbij ik me goed op andere zaken kan concentreren. Ik heb niet het idee dat ik veel mis.

Klaarde het me daar in de loop van de middag toch nog op! Aan de wandel dus.

18.05.2021

Voorkant schuur afgetimmerd, nu nog een likje verf.

Het lijf? Geen centje pijn.

Op een vinger na dan, die paarsblauw is (klassieke misslag met hamer).

In de brievenbus: een tweedehands exemplaar van Tomas Lieskes prijswinnende bundel *Hoe je geliefde te herkennen* (2006).

Mijn geliefde herkende ik spoorlags (1986).

20.05.2021

Wandelde van Oosternijkerk naar Paesens en weer terug en zag onderweg, in een aardappelveld, twee fazanten dansen.

Dacht aan Rutte als een poreuze constructie.

Een wendbare boerenzwaluw.

Eurovisie Songfestivalliedje.

Mijn voorgenomen glas witte wijn werd steeds groter.

Versprak me vervolgens tijdens het avondeten, zei guile ei in plaats van gele ui.

21.05.2021

Zat hoofdzakelijk binnen vandaag: rusteloos weer, rusteloos hoofd & lusteloos lichaam.

Aan het einde van de middag bereikte mijn ergernis over het pokkenweer haar dieptepunt; het grote spook van de klimaatverandering.

Toverde vervolgens maar zelf de zon tevoorschijn, het wad bestralend; als het bedrieglijk tijdloze, mythische landschap van de prentbriefkaart.

Met de vooruitgang werd ook de catastrofe uitgevonden.

22.05.2021

Ik geloof dat de digitalisering van verf, kwasten, doek en papier de volgende revolutie is binnen de schilderkunst, na die van de tube.

De mogelijkheden zijn ongekend.

Wat me ook door het hoofd ging: kritisch journalistiek onderzoek & de poëziewereld; ik wist nog niet wat ik er van moest denken.

Een achterhaald idee?

In Dokkum kochten we een vloerkleed, twee raspatatjes oorlog met ui, een bamischijf en een Kwekkeboom kroket met mosterd uit Dijon.

24.05.2021

Ondanks de regen enkele uren in de tuin gewerkt: gesnoeid, woekerend onkruid verwijderd, geveegd, geharkt, vijver schoongemaakt.

Onder de lunch zongen de vogels, over de werelden waar zij van dromen.

Later een fleurige herinnering aan een vakantie in Zuidwest-Engeland, precies twee jaar geleden, omgezet in bits en bytes: het huisje op de klif, de doornstruiken, de naburen, verdwijnend in dat passende perspectief.

Pakte op een christelijke tijd een Weissbier, eentje maar

(op moment van schrijven).

26.05.2021

Fietste, omdat dat goed is voor lichaam, geest en milieu, in stromende regen en bij windkracht vier op en neer naar Dokkum, voor een echo van een van mijn speekselklieren, waarin vermoedelijk een of meerdere minuscule speekselsteentjes zitten. Op de echo viel niets te zien, niets verontrustends in elk geval. Maar, zei de radioloog, we kunnen niet alles met de echo waarnemen.

‘Zoals gruis aan de binnenkant, bijvoorbeeld,’ zei de assistente.

Onderweg: grutto op een meter over mijn hoofd, in duikvlucht, in de aanval.

Goochelde opnieuw een paar uur met de riolering: langs welke bochten sluiten we in godsnaam twee toiletten en een douche op de nieuwe pvc-buis naar buiten aan?

27.05.2021

De voordeur zat onder de vogelpoep, kennelijk is het legsel onder een van de nokpannen uitgekomen.

In Drachten twee specifieke pvc-bochten en een specifiek pvc-T-stuk opgehaald en op de terugweg mijn moeder meegenomen. Onderweg wees ze op een groepje van acht zwarte paarden in een weiland en zei: ‘die vijf hondjes vinden elkaar erg leuk.’

Drie boterhammen at ze, met een dikke laag filet americain erop.

Of ik ook elke dag alcohol gebruikte, had de kno-arts gevraagd. Oh god nee, antwoordde ik, niet elke dag, en had ‘van het jaar’ weggelaten.

Vijf uur!

29.05.2021

Gisteren belde de aannemer op: of hij maandag kon beginnen? Oude dak eraf, een nieuw erop. Dat kan, zeiden wij, verrast over de korte waarschuwingstijd.

Fietste op en neer naar Dokkum en genoot van weilanden vol veldzuring, een stel grutto's dat een roofvogel verjoeg en kuikens die stuntelig wegvlogen.

Wie dacht dat het hier vandaag mooi weer zou zijn, had het goed mis. Bewolkt, koude noordenwind, gevoelstemperatuur nog geen twaalf graden. Je wordt er mesjokke van.

Aan het einde van de dag toch nog wat zon, die we juichend tegemoet traden, met een glas fruitige wijn.

In twee van onze eiken: aardappeltjes, van de aardappelgalwesp.

31.05.2021

Vandaag verdwenen de eerste pannetjes van het dak en werd de dakkapel deels gesloopt. Er zit nu een gat in ons dak, een unheimlich gat.

Ondanks alle beloften: helaas en wederom geen barbecueweer hier in het hoge noorden. Wel volop aardappels in een salade.

Zocht op Google Maps Suvarrow op, een onbewoond atol midden in de Stille Zuidzee, las er wat weetjes over, bekeek er enkele foto's van en vroeg me af of ik er, net als Nieuw-Zeelander Tom Neale, wiens boek *Een eiland voor jezelf* ik thans lees, enkele jaren in mijn eentje op zou kunnen doorbrengen.

Enkele jaren, nee, een weekje, ja.

Stranden wit als sneeuw; ik kneep in mijn arm, vreemd ding.

01.06.2021

Hoorden vandaag, terwijl ons dak open ligt, dat de uitgezochte pannetjes niet deze week, zoals was beloofd, maar pas in september kunnen worden geleverd.

Ons gepaste antwoord: hahahaha!

Waarop we, bij windkracht vier, de barbecue aanstaken en een Heineken 0.0 opendraaiden.

We zijn verwickeld geraakt in een loop van gebeurtenissen.

02.06.2021

Je gelooft het niet: de dakpan die ons als alternatief wordt aangeboden is nog mooier dan onze oorspronkelijke keuze. De partij moet nog wel even uit Duitsland worden opgehaald.

Voegde twee oudouders van vaderszijde aan mijn kwartierstaat toe, echte brabo's: Theodorus van Osch uit Lieshout en Anna Maria Timmermans uit Son. Ze trouwden in 1815 en kregen twaalf kinderen, van wie er acht op jeugdige leeftijd overleden. Acht. Theodorus noemde zich Dirk, naar een van zijn opa's, en werkte als landarbeider voor dagloon. Anna Maria was haar eigen hulp in de huishouding en voor immer in blijde verwachting. Respect, hoor.

Gisteren en vandaag weer eens buiten getekend, en plein air; wat een genoegen was om bij dit mooie weer te doen!

03.06.2021

Uiterlijk aanstaande dinsdag worden de nieuwe dakpannen geleverd, natuurrood.

Inmiddels zijn alle oude sneldekkertjes en de dakkapel verwijderd, enkele dakspanten vervangen, is driekwart van het dakbeschot vernieuwd en, waar nodig, dampremmende folie aangebracht.

Uit onze goudenregens valt dit jaar veel gouden regen.

04.06.2021

Het is tijd voor een vervolg op *Ingangspunt*, oreeerde ik vanochtend, beslist. (Die stellig mijn beste bundel is.)

Daarna door naar mijn moeder, waar nog koude zeemist over de weilanden lag en koele kleuren heersten.

‘Ergens, in haar dementie, is mijn moeder ook zichzelf geworden, ongeremd,’ kwetterde ik later, na een paar glaasjes wijn.

(Grote golven dragen haar naar dat plezante plateau van het heden.)

‘Ik weet niet of je dat zo kunt zeggen,’ antwoordde Hennie nuchter.

05.06.2021

Rustig drie afleveringen van *De wereld van Boudewijn Büch* op één avond.

Een kaartengek, net als ik.

Die me o.a. meenam naar El Calafate, Patagonië, waar ze gletsjerijs in hun whisky gooien.

Hoosbuien vanochtend, waar de tuin aan toe was. Het dak zit ondanks de afwezigheid van pannen en riet al goed dicht; ik nam geen lekkages waar.

Het leven hier? Geen haast, geen stadse drukte, in de verte een schaap dat blaait.

De ruimte tussen de dagen.

06.06.2021

Een mens mest wat uit in zijn leven; vanochtend de eerste verdieping ontdaan van een mudje verbouwingsstof en -afval.

Om er niet té afhankelijk van te worden, besloot ik vanmiddag om me een tijdje af te zonderen van sociale media, in casu Facebook, Instagram & Twitter.

Als een moderne kluizenaar.

Geen prikkels, geen versnippering.

‘Ik sta altijd een beetje weemoedig voor mijn boekenkasten. Waarom heb ik zoveel boeken? Ik weet zeker dat aan het eind van mijn leven slechts een stuk of tien iets voor me betekend zullen hebben. En de andere?’

De andere kunnen weg.

07.06.2021

Vanochtend leek de hemel, die boven de horizon azuurblauw kleurde, op een spiegelgladde mediterrane zee, en onze tuin op de Hof van Eden.

Met een kop koffie een uur in de zon gezeten. Vanbinnen windstilte en een dobberende ik.

Tussen mij en de rest van de wereld, mijmerde ik, ligt een enorme vlakte van weilanden en akkerbouwland – mijn verdedigingslinie!

Op het dak twee mannen die orangerode dakpannen legden, tegen de regen.

Begin jaren negentig bezocht de Franse journalist Jean-Paul Kauffmann een afgelegen onherbergzame eilandengroep in het zuidelijke deel van de Indische Oceaan, Kerguelen, en schreef over dit bezoek een boek, getiteld *Kerguelen*. Daarin las ik hoe hij tijdens een meerdaagse wandeltocht over een van de eilanden in een trekkershut een ongeopende

fles Côtes de Provence aantrof, die hij met zijn metgezellen soldaat maakte. What the fuck?

Een godsgeschenk.

09.06.2021

Met oude vrienden bourgondisch getafeld gisteravond en gesproken over de geneugten van het vervroegde pensioen, niet over de komst van gebreken, godzijdank.

Vandaag had het hemelgewelf opnieuw zijn hart voor ons ontsloten, waarin ik oneindig diepe blauwen ontwaarde. De zwakke wind was fris en monter en maakte de hitte van de zon draaglijk.

Gewandeld, getekend, in de tuin gewerkt, gelezen, voor het eten gezorgd. Zonder enig besef van tijd.

These are the days.

10.06.2021

De dag begon met een kno-arts, die echogrammen van mijn oorspeekselklier beoordeelde: 'Ik zie geen gekke dingen en stel dus voor dat we de boel voorlopig maar op zijn beloop laten.'

Wat ik best wel oké vond.

(Zolang ik mijn biertje of wijntje maar mag blijven drinken, vind ik veel zaken best wel oké.)

Verder druk geweest met van alles en nog wat. Bijvoorbeeld: werklui op ons smoorhete dak voorzien van de nodige ijskoude colaatjes.

Dat dak dat er best al wel oké uitziet.

12.06.2021

Zon, voorbijsnellende wolken. Vrij krachtige wind. Het waait hier altijd. Altijd. Wat iets, zie ik, met mensen doet. Zelfs degenen die hier geboren zijn schaffen massaal e-bikes aan!

Luisterde naar Thaise funk van Yīn Yīn, een band uit – ik kon mijn oren niet geloven – Limburg, waar het doorgaans minder hard waait dan in Friesland, maar de meeste verheffingen hoger zijn.

Ook nog een stukje gewandeld, beetje getekend en tamelijk veel gelezen, onder andere in Koos van Zomerens *Aan de dijk. Herwijns dag- en fotoboek*. Ik ben per slot van rekening met prepensioen.

Vandaag hoorde ik het weer: dat literatuur je ‘aan het denken’ zet. Iets, dacht ik, waar literatuur geenszins het natuurlijke monopolie op heeft. Vroeger las ik overwegend fictie, tegenwoordig kies ik meestal voor een boek uit de royale categorie non-fictie. Daar ligt geen bewuste keuze aan ten grondslag, maar, zo vroeg ik me vanmiddag af, wat dan wel?

Dat heeft iets te maken, formuleerde ik voorzichtig, speculerend, met het verdwijnen, grote verdwijnen van een wereld, mijn wereld – dat verdwijnen dat maar doorgaat en doorgaat.

13.06.2021

Was om 07.00 uur al buiten, om het ochtendlicht vast te leggen, wat jammerlijk mislukte.

Monet vernietigde van tijd tot tijd stapels mislukte schilderijen.

Uren gefietst, uren planten water gegeven. Dingen die ik al eerder deed en eerder heb beschreven. Naast verandering is herhaling een vast gegeven in een mensenleven.

Wat ik vandaag voor het eerst deed: een aardappelgal doorsnijden. Binnenin: larven van een galwesp, wit en piepklein.

Geen alcohol gedronken en toch poepslagerig toen Nederland-Oekraïne begon. Dommelde niet veel later in.

14.06.2021

Mijn moeder draagt een oud horloge, dat je nog op moet winden. Wat ze niet meer doet. Waarom zou ze ook.

Vier minuten over elf is en blijft het.

Ze heeft geen en alle tijd.

Uit een van onze containers: de lucht van rottende garnalenresten.

Ik moet iets aan die doorschietende pens van me doen.

15.06.2021

Kwam ooit iemand tegen die Melis heette, van voren. Toen ik vanochtend oudvader Lucas van Melis ontdekte, veronderstelde ik dan ook dat de achternaam Van Melis zijn oorsprong vindt in: zoon of dochter van ene Melis.

Maar niets is minder waar. Volgens de Nederlandse Familienamenbank duidt Van Melis op ‘herkomst uit het dorp Milheeze’, in de huidige gemeente Gemert-Bakel.

Lucas werd omstreeks 1762 geboren, te Gemert, en trouwde met meisjes uit Boekel en Bakel.

Schoot me opeens te binnen, mijn moeder gisteren, lachend: ‘Ik weet niet wat ik weet!’

Oudvader Lucas weer: bouwman, arbeider en krasse baas; 91 werd hij.

16.06.2021

Terroriserend kleefkruid uit de tuin verwijderd, twee kruiwagens vol. Omliggende planten werden omstremgeld en gewurgd. En dat wordt hier niet getolereerd.

Vandaag maakten hijgende duiven en puffende merels veelvuldig gebruik van het waterornament, voor een verkwikkend bad.

De rozen komen in bloei. Over een week of wat weet je niet wat je ziet: een vlammenzee van meer dan duizend bloemen.

Als ik aan een roos wil ruiken, kijk ik altijd eerst, kapitein Haddock indachtig, of er geen bij of hommelt zit. In het album *De juwelen van Bianca Castafiore* vergat Haddock dat.

In het vlakke land tussen Brantgum en Foudgum vind je slechts twee schaduwrijke plekken, twee bosjes vlak naast elkaar. Nou, dáár tekenden we vanmiddag, *where else?*

17.06.2021

Het was even over negenen en ik nam de dag door. Op de achtergrond een schreeuw van Dumfries.

Belachelijke penalty voor Nederland.

De rietdekker stond vanochtend al om zeven uur op de stoep; wat een beroep bij plus dertig graden! Boodschapjes gedaan, winkel in, winkel uit, bier in blik en vliegenmeppers.

Oostenrijk zeker niet de meerdere.

Tekende vanmiddag een aardappelveld dat nog geen bloesem heeft gedragen. Ook nog gras gemaaid, getracht de opstalverzekering aan te passen en gebarbecued bij windkracht vier.

Van die dingen dus die voorbij zijn gegaan, en opgetekend, maar niet of nauwelijks falsificeerbaar.

18.06.2021

De dag, de dag, de dag.

Waarop ik, staande op een wiebelende ladder, een vonkenvanger om de schoorsteen aanbracht.

Waarop takken knapten, van roos en es. Ook de rietdekker repte van een toename van wind de laatste jaren.

Waarop we langs wuivende velden een wandeling maakten, hand in hand.

Waarop ik een pernod dronk en we lasagne aten.

Een dag waarop de keuzes beperkt leken, de instructies onvolledig, maar die desondanks goed uitpakte.

20.06.2021

Cadeaus brengen me in verlegenheid. Daarom heb ik meer dan twintig jaar geleden, toen ik nog enig vaderlijk gezag had, vaderdag afgeschaft. Voor ons gezin dan.

Vanochtend toch weer verrast, door de beste kids van de wereld. Volwassen inmiddels.

Rondje Bornwird gelopen. In de slootkant: enkele zwanenbloemen, verderop nog eentje, rozerood. Je zou ze vanwege hun pracht kunnen aanbidden.

's Middags voor de radio gezeten, heerlijk ouderwets, en geen seconde van Verstappens *grand prix impressionnant* gemist!

Op de houten buitentafel tientallen vliegjes, jonge huisvliegen, die zich warmden in de zon.

21.06.2021

Rietdekker wegens te veel regen naar huis gegaan.

Zelf de bouw van het nieuwe toilet hervat.

Later op en neer naar Holwerd gelopen, voor een pot appelstroop.

Op het godsakkertje van Waaxens een kwak veldbloemen.

Dat het leven zich verkleint naarmate je ouder wordt.

22.06.2021

Harkte het grasveld aan en dacht ondertussen na over literair activisme.

Een activist voert actie om een politiek doel te bereiken. Literaire activisten willen met het schrijven van literaire werken politieke doelen bereiken.

Ze zijn geëngageerd, nemen in hun geschriften stelling inzake actuele maatschappelijke problemen.

En hopen dan dat er iets gebeurt, verandert.

Mijn sympathie hebben ze.

Begrijp me niet verkeerd, Didier Eribon en Edouard Louis, bijvoorbeeld, schreven contemporaine activistische literaire werken die een diepe indruk op me maakten.

De afvallemmer was vol, het grasveld vrij van rommel.

23.06.2021

Een stuk riolering aangelegd. Dat deel waarin de drek straks een val van meer dan twee meter zal gaan maken, loodrecht naar beneden, vanaf de eerste verdieping het onderaardse afvoerkanaal in.

Ik had er een goed gevoel bij.

Schrijf niet boven je kunnen, adviseerde Kluun, die te gast was bij Van Willigenburg en Breukers.

Onlangs had hij, Kluun, het verrassende inzicht opgedaan dat literatuur vorm is

Mijn advies: stijg boven jezelf uit.

25.06.2021

Rodrigues is een eiland in de Indische Oceaan en maakt deel uit van de republiek Mauritius. De temperatuur schommelt er rond de 25°C. Büch bezocht het veertig jaar geleden. Hij droeg een T-shirt met een ijsbeer erop.

Oké, ik geef het volmondig toe, ik verdoe tijd, voor de zoveelste keer, met comakijken naar alle afleveringen van *De wereld van Boudewijn Büch*.

Wat de orde der werkzaamheden betreft: het dak nadert zijn voltooiing, de opbouw van het nieuwe toilet beneden is in volle gang.

Voor de rest: *usual things*.

Wat me, ondanks alle grote grijze wolken, in mijn humeur hield.

26.06.2021

Het verschil tussen mijn zelfbeeld en de werkelijkheid: hoe laat zich dat beschrijven?

Persoonlijke illusiepolitiek.

Op zich wel stoer: bbq'n terwijl het regent.

De rol die me het beste past? Die van stofzuiger. Dat was vroeger al zo, en is nu nog steeds het geval.

Zowel binnen als buiten het veld.

27.06.2021

Dat je je tegenwoordig móet uitspreken, hoorde ik in een podcast over voetbal en politiek, en dat deden de twee gespreksgenoten dan ook.

Omdat beiden geen kaas van voetbal en de voetbalwereld hebben gegeten, verzandde de uitzending bij herhaling in leuterpraat.

Of de afsluitende vraag serieus bedoeld was, weet ik niet: Wie moet er politiek gezien het EK winnen?

Het postkoloniale elftal van België, luidde na enig beraad het antwoord, om het Vlaams nationalisme af te troeven.

Het was nog vroeg, buiten waaide het flink.

28.06.2021

Zijn er waarheden die pas in en door het poëtisch spreken gesticht worden? Kan poëzie in dienst staan van waarheid? En zo ja, hoe? En over wat voor een soort waarheid of waarheden hebben we het dan eigenlijk?

Bestaat er zoiets als het poëtisch weten?

Waarom dit me interesseert? Ik zal het nooit weten.

Tevens geldend voor rieten daken als obsessie.

29.06.2021

‘Iedere kunstenaar heeft op enig moment in zijn carrière wel getracht gedichten te schrijven.’ – Georg Baselitz

Uit de kluiten gewassen hortensia’s uitgegraven en ingeladen, in Bolsward, een aanhanger vol.

Stonk na afloop een uur in wind. Wat een bekentenis is.

Later nog verwarmingsbuizen gehaald, en olijven o.a.

Was geroerd door de zeer geëmotioneerde etappewinnaar Cavendish, die ondanks alle tegenslagen de afgelopen jaren in zichzelf is blijven geloven.

30.06.2021

Ja ja, de dag, die het niet met minder deed dan regen en een tegenspartelende pijpenbuiger.

Wat er nog bovenop kwam is de moeite van het onthouden niet waard.

Hoewel, het loopje op en neer naar de supermarkt in Holwerd was toch hemelsmooi! Dwars door ontluikende korenvelden, gehuld in adembenemende kleuren groen.

Om van gele Mathieu van der Poel maar niet te spreken!

Godsamme, wat een dag, eigenlijk!

01.07.2021

Richtingenstrijd. Ik kwam het woord in een recensie tegen: er is geen verzoening maar strijd nodig tussen ‘de schrijvers die zich committeren aan maatschappelijke verandering en vernieuwing – en zij die dat niet doen.’

Om reden dat het vermogen van ‘meer radicale elementen’ om ‘literaire en maatschappelijke vernieuwing vorm te geven’ door ‘zij die dat niet doen’ wordt verzwakt en ingekapseld.

‘Zij die dat niet doen’ dienen dus te worden bestreden.

Zo simpel ligt dat.

‘Het versteende neoliberale Nederland van vandaag kan juist een dosis verscherping en politisering gebruiken.’

Opdat u weet dat uw boek voortaan ook vanuit deze invalshoek kan worden beoordeeld.

Beoordelingen die u best met een korreltje zout mag nemen.

02.07.2021

Niet onbelangrijk: een uitdrukkingwijze die aanschouwelijk is en concreet, en weet te plezieren.

Dan pas de logica. (De wat?)

Daar ben ik heilig van overtuigd. (Op mijn knieën, handen gevouwen.)

De eerste verse doppers uit eigen tuin! Piepklein, klavergroen en gedoopt in kokend water.

De begeleidende tripel kwam uit Gulpen, *wie schoan os Limburg is*.

En het engagement! Waar is het engagement?

03.07.2021

Vraag me naar het hoezo van wat ik zeg en ik zal je een redelijk argument geven.

Meer kan ik niet doen. En meer hoeft ook niet.

Wie daarentegen woorden de ruimte geeft, begeeft zich op het vlak van de poëzie.

Bedenk wel: als woorden de ruimte krijgen, krijgen waarheden dat ook. Evenals onwaarheden.

Wat ik in het hoge noorden zocht en vond? Meer ruimte, ademruimte.

04.07.2021

Koffers uit de mottenballen gehaald, regenjassen gepakt,

wandelschoenen.

Normandië *here we come!*

Invarianten: de sublieme groenen.

Varianten: klif & calvados.

06.07.2021

Na autopech en fileleed gistermiddag aangekomen in Le Mesnil-Geoffrey, waar we zijn ondergebracht in de voormalige kasteelbakkerij.

Verdomd goed geslapen. Bij het ontwaken: fluitende vogels & windkracht zes.

Geen wifi, nauwelijks verbinding met een mobiel netwerk.

Wel veel goede zin.

06.07.2021

Wat we ondanks de buienlijntjes als eerste deden vanochtend: wandelen aan zee, over het keienstrand van Saint-Valery-en-Caux.

Wat een kleurenfeestje was.

Daarna de kliffen op, waar monumenten stonden, ter herinnering aan de eerste vlucht van New York naar Parijs in 1930 en aan de gevallen van het 51st (Highland) Division.

In Frankrijk kun je niet om monumenten heen.

Ik ben, met flinke tussenpozen, drie keer eerder in deze Normandische streek geweest. Wat me vandaag opviel: er is niets veranderd in al die jaren. Wat schijn is, natuurlijk. De schijn van de veranderlijke onveranderlijkheid.

07.07.2021

Vandaag was het de dag van de kunstschilders.

Eerst bezochten we het graf van kubist Georges Braque, dat ligt op het kerkhof van Varengeville-sur-Mer, vanwaar wie leeft uitkijkt over zee.

Daarna afgedaald naar de Gorge des Moutiers, langs een geitenpaadje, waarop Claude Monet ooit stond te schilderen.

Op die plek legde Hennie me vast, de Monet van het noorden. Hahaha!

Wat ik overdacht: dat Monet nog zonder schuldgevoel naar dit magnifieke landschap kon kijken, zonder stil te staan bij de gevolgen van zijn handel en wandel voor de leefomgeving.

Dat lukt mij niet meer.

08.07.2021

De auto werd geparkeerd in Sassetot-le-Mauconduit, waar keizerin Sissy in 1875 de zomer doorbracht.

Wat ongelogen is, keizerin Sissy heeft echt bestaan.

Vervolgens naar Les Petites Dalles gewandeld, dat in de negentiende eeuw nog een mondain badplaatsje was, maar nu de verlatenheid zelve is, een afgebladderd openluchtmuseum.

Wij werden er blij en vrolijk van.

Daarna langs de kust en over de hoge rotsen naar Les Grandes Dalles getrokken, waar we een waardeloze hamburger wegspoelden met een bijzonder lekker flesje Pouilly-Fumé.

Een flesje dat we tijdens de terugtocht moesten bezuren.

Maar allee, op deze wijze handhaafden wij ons vandaag in het bestaan!

09.07.2021

In juni 1940 trokken Franse en Britse troepen zich terug rondom de havens van Saint-Valery-en-Caux en Veules-les-Roses in de hoop op evacuatie. Tijdens hevige gevechten konden 3.500 Fransen en Britten worden geëvacueerd, ruim 46.000 militairen werden door de Duitsers gevangengenomen.

Vandaag speurden we naar achtergelaten sporen van deze historische gebeurtenis en wandelden over stranden vanwaar werd geëvacueerd.

We zagen een verroest kanon en namenlijsten op plaquettes.

We lazen over een wrak dat bij eb boven water komt.

We maakten ons voorstellingen.

10.07.2021

Het was of vandaag de hemelsluizen openstonden, tot een uur of vier 's middags, daarna brak het wolkendek open.

Boodschappen gedaan.

Beetje rondgetoerd, ruitenwissers aan.

Geluncht onder een waterdichte parasol, waarbij we een uitstekende chardonnay dronken, die er nog meer stemming in bracht.

Voor het avondeten nog anderhalf uur door velden vol landbouwgewassen gewandeld: aardappelen, bieten, graan, vlas en iets wat zwarte mosterd zou kunnen zijn.

Allemaal dingen die me in leven houden.

11.07.2021

Vanochtend bezochten we een bloemenpark in Offranville, waar we een reuzenreuzenberenklauw zagen.

Ik waande me even in een andere wereld.

Eentje die een stuk warmer is dan de onze en waarin van alles opnieuw is vormgegeven: het recht, de politiek, de architectuur, de poëzie, de muziek, het overheidsapparaat, de wetenschap etc.

Een wereld die bevrijd is van het onbegrensde.

Later, in brasserie La Valé Normande in Sotteville-sur-Mer, deed ik een Ayn Randje en at voor € 19 aan foie gras.

Als een god in Frankrijk. Wat dus eigenlijk niet meer kan.

12.07.2021

Vandaag namen we afscheid van het ons geliefde Normandië en reden in één ruk naar huis, via Luik, in een boog om alle files heen.

Minpuntje onderweg: de ster in de voorruit.

Pluspuntje thuis: flinke doppers uit eigen tuin!

15.07.2021

‘Coronabeleid gebaseerd op ziekenhuiscapaciteit betekent het regeren via de noodtoestand, het normaliseren van de uitzonderingstoestand, en dat betekent het ontmantelen van politieke strijd en de vervanging ervan door autoritair bestuur.’ – Willem Schinkel in *Pandemocratie*

Om op te kauwen.

Leerde dat een nicht van mijn grootvader gedichten publiceerde in het Eindhovens Dagblad, in negentienhonderdzoveel. Wat is een nicht van mijn grootvader eigenlijk van mij?

En Pogie ‘overtoepte’ vanmiddag op overmachtige wijze iedereen op de Luz Ardiden.

Het schrijven van de geschiedenis van het heden is een permanent werk.

16.07.2021

Een paar uurtjes aan het nieuwe toilet gewerkt, dat langzaam maar zeker op een toilet begint te lijken.

Vliegen doodgemept en een kleine radiator besteld, online.

Willem Schinkel gelezen: ‘Kapitalisme vormt de perfecte ecologie voor een dodelijk virus.’

Grote woorden, maar misschien niet te groot.

Gestoken door dazen.

Waarna ik de les van de dag inweefde, de menselijke windvlaag.

18.07.2021

Een zondag vol feiten, échte feiten, door mij, voor dit blog, geselecteerd.

Het geeft geen pas om er geheimzinnig over te doen, of dogmatisch.

Er werd, door ons, tussen 11.12 en 12.47 uur gefietst door het Noardeast-Fryske land; we kwamen zes andere fietsers tegen en twee of drie auto's.

Er werd geluncht met witte wijn uit Nieuw-Zeeland, omdat we witte wijn uit Nieuw-Zeeland in huis hadden en er wat te vieren viel.

Er werd, bij afwezigheid van bezoek, gelezen en gesoesd.

Er waren, qua kleur, *lots of* zomervibraties.

Wat er niet was: een conclusie.

19.07.2021

Las dat hoogsensitieve personen in onmensen veranderen wanneer ze honger hebben. (Uitspraak van een centrale novellefiguur, die het weer van een psycholoog had.)

Nu ben ik volgens de methode Aron een HSP en heb soms razende honger. Maar een monster als ik naar eten hunker? Nee.

Tenzij we geen chocolade in huis hebben.

In het nieuwe toilet is een oude pleisterlaag aan vervanging toe. Het gaat slechts om twee vierkante meter. Maar stuken is niet mijn ding. Daarom,

voor het eerst, een klus geplaatst op werkspot.nl. Stukadoors liggen niet voor het oprapen in Brantgum.

Wat met verscheidene factoren te maken heeft, o.a. de circulatie van goederen, arbeiders en kapitaal.

20.07.2021

Hoorde vanochtend dat lezen ‘een positieve hobby’ kan zijn.

Een bezigheid die je voor je genoeg of ontspanning doet en waar je ook nog eens baat bij kunt vinden. Zoiets.

Mijn leraar Nederlands – en dan heb ik het over de jaren zeventig – vond literatuur nog een noodzakelijkheid, om je je doorheen het leven te kunnen slaan. Met stelligheid.

Zelf kan ik het lezen niet laten, maar bittere noodzaak, nee.

Tijdens het wandelen liet mijn moeder een scheetje, waar ze breeduit om moest lachen. ‘Ja,’ zei ze, ‘wij horen óók van alles!’

21.07.2021

Werd vanochtend wakker met goede zin, veel goede zin.

Altijd maar op zoek naar toereikende taal. Toereikende taal is als een kneep in een van je armen.

En toen kwam er plots een oude stalmuur onder het stuc tevoorschijn, opgetrokken van kloostermoppen, die gezien hun grootte weleens honderden jaren geleden gebakken zouden kunnen zijn. Sommige hebben een maat die past bij de late middeleeuwen. Degene die destijds de stal bouwde heeft ze vast ergens tweedehands op de kop getikt.

Ik heb de vraag naar een stukadoor maar van werkspot.nl gehaald.

Wat dit allemaal te betekenen heeft? Nou niks.

23.07.2021

Waar word je het gelukkigst van? Van ruimte geven aan jezelf of het uitbannen van je ego? Dat was een prikkelende topic gisteravond.

‘Op een gegeven moment kots ik van mijn eigen meningen, juist omdat die zo goed zijn.’ – A.L. Snijders

Werkte me vandaag de pestpokken, echt waar. Alsof ik meedeed aan de Olympische Spelen. Omrop Fryslan was erbij.

Pakjes hooi op Foppes hooizolder opbergen o.a.

26.07.2021

Aan het toilet gewerkt, naar een bouwmarkt gefietst, stapelwolken in studie genomen, potje gekookt; het was een dag met een zweempje eenheid.

‘Het probleem van de hedendaagse dichter is dus niet langer dat hij moet kiezen tussen *l’art pour l’art* en politiek engagement. De poëet moet thans veeleer op zoek naar geschikte taal om vrijheid in de diepste zin tot stand te brengen en te vieren: het natuurlijke, spirituele gevoel dat we zijn geboren om plezier te beleven aan onze plek op aarde.’ – Carmen Bagan

Büch bezoekt in aflevering 63 o.a. Hawaii. We schrijven 1994, op de stranden zijn nauwelijks toeristen te zien.

IJs gegeten. En ik had me nog zó voorgenomen om dat níet te doen!

27.07.2021

Dat het regende vannacht, hoosde, en ik wakker werd, luisterde, in het volste vertrouwen dat al dat water van de terp zou afglijden als water van een eend.

Wat het ook deed.

Liep vanochtend over een bedrijventerrein in Leeuwarden en zag veel leegstand, heel wat mislukte bedrijven. Onderhoud van het openbare groen leek niet langer aan de orde. Wat een troosteloze aanblik. Ik benijd de mensen niet die in dit planologisch rampgebied uit de jaren zeventig moeten werken.

Hadden ze, godsamme, niet alle onderdelen voor de reparatie van onze auto in voorraad!

Begon vanmiddag, met een Ricard onder handbereik, in *De woede van Maigret*.

‘Handen werden naar [Maigret] opgestoken, men schikte in om plaats voor hem te maken aan de toonbank en hij bromde, op de glazen wijzend die met opaalkleurige drank gevuld waren:

“Geef mij ook maar zoiets ...”

28.07.2021

Verwarming geïnstalleerd in het nieuwe toilet, wat best een tricky karweitje was, en tijdrovend.

En luxe brengen moet, voor de biljetjes van Hennie.

Zat pas om vier uur op mijn eigen gat, met in de linkerhand een aperitief en op het rechteroor De Nieuwe Contrabas Podcast 023.

Over waarom Dimitri Verhulst misschien wel nooit zijn meesterwerk zal schrijven: ‘Hij schrijft te mooi, het is net alsof-ie, hij kan het zó goed dat-ie niet, dat-ie niet zijn best hoeft te doen, snap je wat ik bedoel?’

Tijdens het koken zong ik een klein loflied, ter ere van mezelf.

30.07.2021

Tweemaal watervloed op deze dag: de eerste werd veroorzaakt door een radiatorafsluitdop, die niet was aangedraaid, de tweede door de hemel, die haar sluizen opende terwijl ik op en neer naar Holwerd liep.

Werd aangesproken met ‘Friese veteraan’, wat eerst mijn lachlust opwekte, maar ik later wel waarderen kon.

NRC Boeken: totaál oninteressant vandaag. (Wat óók iets zegt over mijn interesse uiteraard.) Ik ging er zelfs van aan de drank.

Die eerste Maigret na járen (hoeveel? dertig, veertig jaar?) (pocketboek, bedoel ik, Zwarte Beertjes: *De woede van Maigret*): een waarlijk thuishkomen. *Moi*, ouwe lul.

31.07.2021

Kocht latten en balken en een bouwtafelzaag.

Wandelde onder een voortrazend wolkenveld in de buurt van Marrum.

Luisterde naar afleveringen van podcasts Links Richten en Boekensteijn en De Wijk.

Luisterde naar boekenwijsheid & speculatie.

Dat we nog altijd middenin een kabinetsformatie zitten – ik was het straal vergeten! – en dat er een Rutte IV komt, ‘over links. Hij heeft geen keus.’

01.08.2021

Hoorde vannacht een doordringende kreet, in de verte, waarna doodse stilte.

Terwijl ik een rijtjeshuis van mijn moeder op achterstallig onderhoud inspecteerde, kraaide het oproer in de straten. Wat een benauwde droom was. Boven de stad vonden waterexplosies plaats.

Deed vanochtend de verwarming aan, hartje zomer.

O, hoezeer mijn gedrag wordt beïnvloed door omstandigheden, obscuriteiten! Ik heb de schurft aan obscuriteiten.

02.08.2021

Een deur afgehangen, een oude deur, van pak hem beet honderd jaar, die we vorige week voor zes tientjes op de kop tikten. Hij mag nog wel een verfje hebben. En een klink. Bovendien moet de omlijsting nog worden aangepast. Deze klusser is nooit klaar.

Fietste naar de bieb in hemdsmouwen en koos voor een bundeling faxen en een boek over nietsdoen: 'Misschien is wel de essentie van elke vorm van nietsdoen dat uw eigen ego de prullenbak in kan.'

Vroeger mocht mijn ego er zijn, maar naarmate ik ouder word, wordt hij steeds wisselvalliger. Wat me een goed teken lijkt.

Herkenbaar piekeronderwerpje: 'Zou ik niet gezonder moeten leven en waarom lukt mij dat niet?'

Pakte in een opwelling een nul punt nulletje.

04.08.2021

Dat we op grotere schaal vergiftigd worden dan ik voor mogelijk had gehouden, concludeerde ik na het lezen van artikelen over graan met dodelijke hoeveelheden toxicum en het rapport *Dreigingsbeeld Milieucriminaliteit 2021* van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit.

Een complex probleem, lijkt me, waar geen pasklare oplossing voor is.

Wat een geëngageerd geleuter, dacht ik later, nadat ik bovenstaande zinnen nog eens had nagelezen. Milieucriminelen verdienen een onderdompeling in een vaatje zoutzuur.

Een politiek correct dagboek bijhouden is wel het laatste wat ik wil! Met gewoon maar raak schrijven bereik ik betere resultaten.

Ik weet niet of ik deze zaak nu helder heb uitgelegd.

06.08.2021

De afgelopen dagen gebuffeld, uitermate, en dan heb ik het niet over schransen maar hard werken: plafondbalken aangebracht, glas gezet, geschilderd, gras gemaaid, drank gehaald.

Onderwijl naar RadiOlympia geluisterd en menig traantje weggepinkt; ik ben teergevoelig voor emotionele sporters.

Zette ook nog in drie uur tijd een bouwtafelzaag in elkaar. Daarna deed-ie het. Ik schrok van het geweld, maar was in mijn nopjes met de kaarsrechte snede.

Van Haarlem naar Brantgum en de woonplaatsen die er tussen zaten: Den Haag, Leiderdorp, Breda, Apeldoorn (viermaal), Heinsberg-Kempen (D), Leeuwarden (driemaal) en Amsterdam. Veertien woonhuizen, dus, waarvan vier koop. Ja,

en? Nou niks. Tijd foar in drankje.

08.08.2021

Dat de letteren thans niet meer zo knetteren was, geloof ik, de conclusie van de dichtersborrel gistermiddag, die, inclusief een buitendijkse wandeling & een door Hennie verzorgde maaltijd, genoeglijk was.

Driemaal Rob de Wijk in *De slag om Europa. Hoe China en Rusland ons continent uit elkaar spelen* (2021):

‘Voor mij was eens te meer duidelijk dat Nederlandse politici aan zelfoverschatting lijden en nauwelijks bij machte zijn om over echt strategische kwesties te debatteren.’

‘De aankoop van land door China gebeurt overal ter wereld en is goed verklaarbaar. China telt 20 procent van de wereldbevolking, maar slechts 9 procent van zijn land is voor de landbouw geschikt.’

‘Inmiddels zijn ruim honderd zestig chateaus in de Bordeaux aan Chinese ‘wijnboeren’ en investeerders verkocht. Dat is 2 procent van het totale aantal.’

De haren rijzen me te berge.

10.08.2021

Fietste naar mijn moeder, die bij God niet wist wie ik was en daar hartelijk om moest lachen, waar ik weer om moest lachen, we kraaiden van plezier, waarna alles goed was.

Haalde voor de zevenendertigste keer dit jaar klushout, geschaafd vuren ditmaal.

Weetfeitjes: een van de nutsfactoren van een dagboek.

Las een strofe van de Amerikaanse dichter Robinson Jeffers, die tegenstrijdige reacties in me oproep:

‘Zie ook / hoe snel de beschaving verruwt en in verval raakt; haar betere / eigenschappen, vooruitziendheid, menselijkheid, belangeloos / respect voor de waarheid verdwijnen het eerst; de ergste het laatst.’

Nee, dacht ik, Jeffers is allang dood en ik ben uiteindelijk te balorig.

12.08.2021

Gebukt als ik ga onder alle crises wist Rob de Wijks *De slag om Europa* me vanmiddag toch even hoopvol te stemmen. De Wijk concludeert dat Europa zich ‘dankzij Trump, Xi, Poetin, brexit en COVID-19 wederom aan het uitvinden is’ en door intensieve samenwerking de typisch Europese democratische waarden kan beschermen en versterken. Ik beveel dit boek warm aan.

Hield me vandaag ook nog bezig met een loopslot en afwerklatten.

In onze klimop: een merelnest, door moeders verlaten, met vier turkooizen eitjes.

Om terug te komen op Europa: wat zou ik graag in de negentiende eeuw over dit continent hebben rondgezworven, de grandeur, verwachtingsvolheid, haast onwerkelijk.

Wat uiteraard een illusie is, en was.

14.08.2021

‘Er is een heel scala van lichamelijke reacties mogelijk op de moderne samenleving.’

Ik krijg er vaak en onder andere jeuk van.

‘Nederland kampt met een politieke cultuur die geen leiderschap, verantwoordelijkheidszin of besluitvaardigheid produceert, maar vooral politiek lijfsbehoud.’

Jezus, ik krab me een ongeluk!

Wat niet wegneemt dat het gezelschap vanmiddag oergezellig was.

17.08.2021

Blijf kalm en denk vooruit, vér vooruit.

Recensie: *Strijd en metamorfose van een vrouw*, Édouard Louis: pakkend.

Geschuurd, geschilderd en mond opengesperd voor de mondhygiëniste.

Alle weerapps – bronnen van ergernis – van mijn smartphone en iPad verwijderd; de Enkhuizer Almanak is beter.

Toen ik in 2009 uit Afghanistan terugkeerde overheerste bij mij het gevoel, de gedachte dat we, westerse landen, daar met een heilloze onderneming bezig waren, een lijdensverhaal.

Helaas is een beroerder slot nauwelijks denkbaar.

19.08.2021

Begon, heel even, aan een novelle, zon vervolgens kort op een gedicht en trok tot slot de conclusie dat ik het voorlopig nog bij dit logboek moet houden.

‘Kale observatie is het enige wat telt.’

Maar één moment van oprechtheid kan alles anders maken.

Haalde romans van Renée van Marissing en Koen Peeters uit de bibliotheek. Van beide auteurs heb ik nog nooit een roman gelezen. Mijn liefde voor de roman is sinds de jaren negentig langzaam bekoeld. Ik raakte erop uitgekeken. Non-fictie en poëzie kregen de overhand. Maar soms verlang ik plots naar een roman en leg mezelf dan geen strobreed in de weg, zoals vandaag dus.

En toch borrelt er iets, onder de oppervlakte.

Kunst maak je niet
alleen, maar altijd met inbreng
van anderen, hun werk, dat plezier
van vriendschap.

20.08.2021

Ilja Leonard Pfeijffer, die zijn archief aan het Literatuurmuseum heeft geschonken, en Louis van Gaal hebben dingen gemeen.

Toen mijn moeder me zag aankomen stond ze op, hief haar armen in de lucht en zei: ‘Daar komt de allerliefste man aan!’

Gedichten moeten openhartig zijn, en bikkelhard,

poreus, vloeibaar, onstabiel, glinsterend.

Herlas een essay over Oppen, dat ik bijna dertien jaar geleden in Afghanistan las, op het terras van Green Beans Coffee, waar je werd bediend door Tibetanen.

Het sleepte me nog even sterk mee als toen.

22.08.2021

De aanschaf gisteren van Herman Brusselmans' *Geschiedenis van de moderne literatuur* was een vergissing. Het boek zelf is een denkfout. Ik heb het e-book vanochtend geretourneerd.

‘Het relevante denken begint met een diep wantrouwen jegens taal.’

Te midden van de ziljoen manieren waarop men de zaken kan bezien en beziet, dobert de mijne.

Maakte courgettesoep van de eerste, onbeschermd maar volledig gave courgette uit eigen tuin; prinsheerlijk.

Buiten regende het, buiten was de wereld die ik graag nog eens zou willen beschrijven: kijk, daar, de wereld!

25.08.2021

Nog niet eerder schreef ik een novelle, weet niet hoe ik dat moet doen, maar ben nu toch begonnen.

Soms maak ik dingen af, soms ook niet.

Openingszin, in het klad: ‘Er waren overeenkomsten, zoals het vijandelijk vuur, waar we beiden dekking tegen zochten, Oppen in Frankrijk en ik in Afghanistan, en ook verschillen: hij was uit overtuiging van huis gegaan, ik om geld te verdienen.’

Tussendoor: tegels gezet, pannenkoeken gegeten, op en neer naar Elba gewandeld.

Autofictie, gefictionaliseerde biografie; niet iedereen zal onder eigen naam verschijnen.

27.08.2021

Al die roeptoeters die voor het raam van de geschiedenis staan: alsof ze willen zien wat er werkelijk aan de hand is!

Gevoegd werd er vandaag, honderden tegels; begin volgende week is de plee klaar.

Word momenteel ook nog afgeknepen door een HSP-prikkeloverload; *not funny*.

Luisterde tijdens het voegen naar *Sisyphus*, een vierdelige podcast over de beklimming van het Nepalese bergmassief Annapurna in 1977 door een stel Nederlanders. Als ik het leven over zou mogen doen, zou ik me absoluut zeker te weten aan bergbeklimmen wagen.

Onzekerheid, verwachtingen, verlangens.

04.09.2021

Boeken FM: hysterisch, verwend en zonder kennis van de geschiedenis.

Las een column van Bas Heijne tweemaal: ‘Nederland anno nu: roepen dat alles anders moet, zodat alles hetzelfde kan blijven.’

‘You must be the change you want to see in the world.’ – Mahatma Ghandi

Zag honderdvijftig kieviten foerageren in een stoppelveld.

Wist nu zeker: ik moet, ten koste van mijn dagboek, voorlopig wat anders doen; poëzientities blijven volgen.

11.09.2021

Twee dagen het Scholtenpad bewandeld, rondom Winterswijk. Glooiend halfopen landschap met veel es en eik. In deze streek werden herenboeren scholtenboeren genoemd.

Men ging vandaag niet voor klimaatverandering, kloof tussen arm en rijk, polarisatie of burn-outs de straat op, maar voor concerten en festivals. Wat een feest.

Dat 9/11 mijn leven heeft beïnvloed is een understatement. Sinds enkele weken denk ik weer elke dag aan mijn tijd in Afghanistan.

‘Because we know there is something to mean.’ – George Oppen

26.09.2021

Ouddorp. Oudste dorp op Goeree-Overflakkee. Neergestreken aan de Westduinweg, gisteren.

We zitten in een omgebouwde oude stal, waarachter een tuin van honderd meter diep. Halverwege, achter enkele schurvelingen, het gezoem van zeven bijenvolken.

Zacht weer vandaag. We hebben gewandeld, gefietst en biertjes gedronken.

Ter verdere relaxatie: *Het geluk van de wolf* van Paolo Cognetti.

Relaxatie: ‘(1) ontspanning; (2) vertraagde reactie, waardoor langzamerhand een nieuw evenwicht ontstaat’.

27.09.2021

Vanochtend in de Kwade Hoek rondgebanjerd, die aan het verkleuren is. Het karmozijnrode zeekraal was oogstrelend.

In de verte schoorstenen, kranen en mammoetschepen van de oplevende Maasvlakte. Lelijk zeg, zeiden we, wat betekenis gaf aan wat we zagen.

Op de terugweg nog een stop gemaakt in Goedereede en bij een autowasserette.

De altmodische maar smakelijke lunch op het terras van Hotel Akershoek spoelden we weg met Liefmans en Brugse Zottekakes van het vat.

Bij het tweede glas begon het te waaien en te regenen. We schoven ons tafeltje geheel onder de parasol. Mooi zo, zeiden we.

28.09.2021

Slikken van Flakkee: prachtnaam voor een prachtgebied, waarin we in het gezelschap van vogels en runderen enkele toffe uurtjes doorbrachten.

Later, op het bloedjehete terras aan de haven van Middelharnis, gebruikten we garnalenkroketjes en stoofvlees met frieten, geflankeerd door een paar ijsskoude biertjes uit België.

Na terugkeer werden de ogen in de namiddagzon toch nog eventjes gesloten.

Ook *Het geluk van de wolf* is een variatie op Cognetti's huisthema – man zoekt zijn heil in de bergen – dat de Italiaan andermaal onweerstaanbaar heeft uitgewerkt, althans voor mij. Vijf sterren, als *aficionado*.

Begonnen in iets heel anders: *Creative Intuition in Art and Poetry* van Jacques Maritain, dat in 1953 werd uitgegeven en George Oppens poëtica beslissend beïnvloedde.

'Poetry is the secret life of each and all of the arts.'

29.09.2021

Tussen Herkingen en Battenoord in spijkerjas de dijk op gehold, op zoek naar flamingo's. Het regende lichtjes. Op honderd meter zag ik veertig stuks, lichttroze en wadend. Ik wenkte Hennie, die in de auto was blijven zitten. Toen ze halverwege de dijk was openden de sluizen van de hemel zich, volledig.

Via Dreischor en Brouwershaven terug naar Ouddorp gereden, waar we de middagmaaltijd gebruikten en het opklaarde. Bij windkracht zes nog

een strandwandeling gemaakt. We waren de koning te rijk. Op zee kite- en windsurfers, bij bosjes.

Daarna languit, podcasts (De kamer van Klok, De Nieuwe Contrabas) & witte wijn.

02.10.2021

Voor het verhaal, waar ik momenteel aan werk, ben ik op verkenning uitgegaan, van onbekende gebieden van mijn innerlijke wereld, die uitgestrekter blijken te zijn dan ik voor mogelijk had gehouden.

De grimassen van mijn geest.

Om vervolgens voor de opgave te komen staan hoe je je onwelgevalligheden dan opschrijft? Tot het schaamrood erop volgt.

Een begin gemaakt met Stendhals roman *Het rood en het zwart*, dat bijna tweehonderd jaar geleden werd uitgebracht; omdat ik mijn klassieken niet ken.

De wandeling? Ferwert en omstreken. Tot fluitens toe. Geef mij de herfst maar.

03.10.2021

Werkte aan een voordracht, luisterde naar podcasts, maakte courgette-aardappelsoep, wandelde over de dijk bij Wierum en lag meer dan een uur in bad, onderwijl kijkend naar twee afleveringen van Boudewijn Büch, waarin hij Recife, Brazilië bezoekt.

Wij zijn het publiek, las ik ergens, dat door het universum wordt gespeeld. Zonder ons geen voorstelling.

Wel wat heetgebakerd, dat publiek, becommentarieerde ik.

Een universum overigens, waarin ik te gronde ga aan ambities en maagkwalen. (Wat een voorspelling en van later zorg is.)

Bij het avondeten zelfgemaakte harissa, wat bij de heren aan tafel instemming vond.

04.10.2021

Iedereen is moe, niemand heeft tijd. Wat een grondtrek is, vandaag de dag. Evenals het eten van 600.000 dieren, in Nederland, per etmaal.

Wat, op jaarbasis, 219 miljoen stuks is.

Nadat vanochtend de nieuwe riolering was aangesloten, konden we eindelijk het nieuwe toilet in gebruik nemen. Wauw, het werkt.

Boodschappen gedaan, composteerbare afvalzakjes vergeten, zuurkoolschotel klaargemaakt en een glas chianti ingeschonken.

De verbeelding, het verhaal, de samenhang.

06.10.2021

Werkte, evenals voorgaande dagen, in de vroege ochtend aan de korte voordracht over Peter van Liers nieuwe bundel *Lijfsbehoud*, die ik tijdens de feestelijke presentatie op zaterdag 16 oktober in Museum Belvédère, Heerenveen, zal houden. Werktitel voordracht: *Oogstrelende totaliteit*.

Reden waarom ik mijn novelleproject even on hold heb gezet. Werktitel novelle: *Dichter in Afghanistan*.

Boven wanden opgetrokken van toilet en badkamer, composteerbare afvalzakjes gehaald en genoten van het rustige herfstweer.

At zelfgemaakte Indonesische gehaktballetjes. Draaide later, onder het genot van een uitstekende grappa, 'het allerbeste' van Charles Aznavour.

Nou, dan weet je het wel.

08.10.2021

Vanochtend bloemen gehaald voor Hennie, op de fiets, door dikke mist heen en bij handschoenentemperatuur.

Daarna de bovenverdieping aan kant gemaakt, waar we morgen toch wat mensen tussen het gereedschap en de bouwmaterialen willen laten slapen.

Ondertussen naar podcasts geluisterd over woekerclub Facebook en de doorschietende energieprijzen. Ik ga vanaf mei volgend jaar ruim dertig procent meer voor gas en elektra betalen dan nu. Minstens drie jaar lang.

Champagne gedronken, in de namiddagzon, echte champagne, en *why not*.

Mulisch was in staat om 's nachts, na twee flessen wijn, nog een hoofdstuk te voltooien.

10.10.2021

Gisteravond De Reizende Kookvrouw op bezoek gehad, die in haar foodtruck een houtoven heeft, waarin ze knapperige pizza's bakte.

Ook werd er een fles grappa soldaat gemaakt, voortreffelijke grappa, van de pulp van chardonnaydruiven.

Vanochtend, na eieren met spek, op de fiets geklommen, om door de Friese *boondocks* te fietsen, magisch gebied.

Ook nog aan wereldproblemen gedacht, best veel eigenlijk.

Wat zouden mijn hersenen de komende week met me voorhebben?

11.10.2021

Veroordeelde een blogbericht van mijn hand over de anderhalve ton subsidie voor de mislukte Literaire Marathon te Rotterdam tot de prullenmand.

Veroordeelde een blogbericht van mijn hand over de kneuterige gedachte van een recensent ‘dat poëzie gaat over datgene waartegenover we machteloos staan’ tot de prullenmand.

Kwam qua schrijven niet op dreef vandaag, wel wat betreft verbouwen, tekenen en kokerij.

Het eigen potje van vanaaf: ‘zacht stoofvlees met een Griekse twist van oregano, paprika en feta’.

Op aanraden van Oek de Jong begonnen in Gustave Flauberts *Reis door de Oriënt*, het verslag van de tocht die de Fransman van 1849-1851 door het Midden-Oosten maakte. Deze tocht kostte hem toentertijd 27.000 toenmalige Franse francs. Voor een exemplaar van Madame Bovary diende je in 1856, het jaar waarin de roman verscheen, één franc neer te tellen.

12.10.2021

Wat we in de Pandora Papers lezen is kapitalisme. Wopke Hoekstra is kapitalisme. Niet de uitwas ervan.

Met innerlijk fatsoen heeft het allemaal weinig van doen, godsamme.

Enfin, waterleidingen geplaatst vandaag, aan mijn voordracht voor a.s. zaterdag gewerkt en een wandelingetje gemaakt.

Met het oog van de tekenaar voortrazende wolken oplettend gadeslagen, hun vormen, veelkleurigheid, monsterachtigheid, zo af en toe.

En zenuwpees Flaubert was een hsp'tje, zeker te weten.

13.10.2021

Plafondplaten en vuren latten besteld, en buiten, onder een blauwgrijs wolkendek, getekend. Mijn tekenwerk wordt langzaam maar zeker abstracter, waar niet om gevraagd is, maar vanzelf gaat.

Kreeg boeken binnen:

- Janssen, F. & Van Stek, S. (2000). *Het bibliografische universum van Willem Frederik Hermans. Bibliografie van de afzonderlijk verschenen werken*. De Bezige Bij.
- Mathijsen, M. (1979). *Harry Mulisch. Een bibliografie*. BZZTôH.
- Streuvels, S. (2021). *Ingoogem. Herinneringen uit Het Lijsternest*. De Arbeiderspers, privé-domein.

Wat me al wat langer opvalt: de ganse wereld wordt alsmaar gekker, krankzinniger; godsammelazarus!

Woensdag, zuurkoolschotel-met-knolselderij-en-wortel-en-gebraden-varkensworst, begeleid door een donkerrode triple.

14.10.2021

Of ik nog een missie heb?

Kon weer werken aan mijn novelle, al beperkte het resultaat zich tot enkele zinnen, die, al zeg ik het zelf, best oké zijn.

Een missie, speciale opdracht, taak ... ik ben wel altijd zo druk als een klein baasje.

Ook nog vochtwerende panelen in Ljouwert opgehaald, in een winderig weiland een uurtje staan tekenen en buitendijks langs miljoenen uitgebloeide herfstasters gewandeld, een zee van witte pluizenbollen.

Mijn missie: open zijn, mogelijkheden aftasten, en dat dan elke dag opnieuw.

15.10.2021

Sliep tot half acht, ontbeet niet, maakte de auto schoon en tekende onder een half bewolkte hemel.

At tomatensoep en schreef een halve pagina proza.

Maakte € 103 aan het CJIB over, omdat ik in de overdrive was gegaan, 11 km na correctie.

Las een artikel waarin de westerse witte man sneer op sneer krijgt en kon dat als element van die verzameling best hebben. Ik raakte wel in verwarring toen het idee, dat 'we' op alle westerse witte mannen doelen wanneer 'we' over de westerse witte man spreken, als een misvatting werd bestempeld.

Wie zijn die 'we'?

17.10.2021

Dat ik verlang om in mijn geschrijf, fictie of non-fictie, bij het leven zélf te komen.

En dat ik mezelf kleiner maken wil, niet groter.

Zelfbeheersing is de bom, las ik ergens.

Stond vanochtend op de dijk bij Ternaard, waar me een overvloed aan frisse lucht werd aangereikt en een aanstekelijk landschap.

Herfst is de bom, dacht ik.

19.10.2021

Adrenaline, in de vroege ochtend, veel, te.

Schroefde dingen in en uit elkaar en zag contouren zichtbaar worden.

Wat zal er gebeuren als we falen? En wat als we slagen?

We zullen compromissen moeten sluiten.

Grijs is de kleur van het compromis, grijs was de kleur van de lucht vandaag, waaruit, in der minne geschikt, motregen viel.

20.10.2021

Wachtte vanochtend op de inval van enkele treffende zinnen, niet op een betere wereld.

Een betere wereld bestaat alleen in de verbeelding van mijn lezers, ik koester pessimistische gedachten over de toekomst.

Bij krachtige wind naar een verkooppunt gezeild, voor kaas en katenspek, om bij huisgemaakte erwtensoep te presenteren.

Er kukelt nog eens een boom op ons huis! jammerde ik onderweg aanstellerig. Er vlogen nog steeds vogels in de lucht,

onwetend van het naderende einde van de natuur.

21.10.2021

Hoe gaat ie?

Nou, dat tweeënzestig zijn, best een ervaring is.

Wijs was mijn besluit om niet meer te zeuren over het achteruitmarcheren van geestelijke en lichamelijke vermogens.

De pogingen om mijn aangeboren pessimisme te koppelen aan een eeuwigdurende vrolijkheid vind ik intussen zeer vermakelijk.

En aangaande het onafwendbare einde heb ik er voor gekozen om niet langer de stoere jongen uit te hangen.

Van dit soort dingen dus.

22.10.2021

Ga je de deur nog uit om te tekenen met dit weer? vroeg iemand me. Buiten rolden de vuilcontainers over straat. Omdat ik behoefte had aan een kratje zuurstof antwoordde ik dat ik een poging zou wagen.

Op de terp van Waaxens nam ik een positie in de luwte in en modderde anderhalf uur lang maar wat aan. Ik had keine Ahnung wat ik wilde met de streken die ik op de iPad maakte,

haalde echter wel mijn hart op aan de buitenluchten.

Al enige weken vond ik dat ik een volgende stap moest maken, op weg naar beter, al wist ik niet hoe die stap eruit moest zien.

Nadat ik twee broddelwerkjes had gedeletet en een diepe zucht geslaakt, was daar ineens, in luttele tijd, het ding waar ik naar op zoek was geweest.

Nu consolideren, studeren op wat ik eigenlijk gedaan heb.

24.10.2021

Een wolkenloze herfstdag, waarop de zon niets anders kon doen dan fel schijnen en wij, voor de aardigheid, naar de dijk traptten om de geur op te snuiven van het wad. Veel meeuwen in ons blikveld, kalmpjes drijvende, weinig niet-meeuwen, te weinig misschien.

Binnendijks wél drie aalscholvers gespot, zonnebadend. Nam me op de terugweg voor om – ik zat zonder boek – *Alle vogels* van Koos van Zomeren opnieuw te gaan lezen. Thuis een restje zuurkool opgebakken, in echte boter, met appel en ei.

's Middags, in de weilanden achter ons huis, nog een tekening gemaakt, waar Hennie van zei: 'Moest je dáár nou voor naar buiten?' Mijn dag kon niet meer stuk. De ellende van de wereld leek voor even weggemoffeld.

25.10.2021

Woonboten hebben we nodig, meer woonboten!

Schroefde plafondplaten tegen het plafond, spierwitte.

Las een stukje over literaire festivals en was het met de strekking eens: meestal doodsaai. Een avondje slempen met een paar ouwe gabbers daarentegen.

Als cadeaupapier.

Heb je de herfst nog gecheckt vandaag?

26.10.2021

Na de tandarts bij mijn oude buurman op bezoek geweest. Hij is 72, maar nog altijd actief betrokken bij de opvang van vluchtelingen. Petje af, hoor. Als hem iets niet zint, dan zendt hij een stuk naar de krant.

Vond bij thuiskomst alweer een manuscript in mijn Gaia postvak, nummer drie in korte tijd!

Daarna gefietst, getekend en een griepprik gehaald.

Kreeg de bui die ik tekende op mijn kop.

Vertoonde aan het einde van de middag ook nog tekenen van vermoeidheid. *Aber was will man!*

27.10.2021

De oneindige dialoog, die je de kans biedt om alle aspecten van jezelf te exploreren.

We leven in een tijdperk waarin niets of weinig duidelijk is, *wie in jeder anderen Zeit.*

Per Kirkeby: 'Hoe ouder ik word, hoe radicaler.'

Per Kirkeby (1938-2018) was Deen en alleskunner. Zijn beeldend werk is van invloed op mijn huidige tekeningen. Ik bestudeer hem dag en nacht.

Stond vandaag te tekenen aan de rand van een gehekelde sloot.

29.10.2021

Gisteren met ma het Dokkumer *stedsje* bezocht en kleding voor haar gekocht. In de Waegh gebak gegeten, en thuis nog een soepje, waarna ze aan tafel een muur optrok, moe als ze was, half slapend, draaiend om een oorsprong.

Het leven structureert zichzelf wel.

In Ferwert, na een stevige wandeling vanochtend: patatje oorlog met ui en een gehaktbal van de slager.

En de brandganzen zijn weer teruggekeerd van hun zomervakanties in Siberië; heerlijk geluid, heerlijk gezicht!

Het leven structureert zichzelf dus heus wel.

30.10.2021

Terwijl het zachtjes regende stond ik onder een paraplu te tekenen, geconcentreerd en ontspannen tegelijk, aan de rand van een bosje, naast een sloot.

Naar texturen zocht ik, schikkingen van lijnen en vlakken, waaruit tekeningen zijn samengesteld.

In de verte fladderden van een omgeploegd veld een hele zooi kieviten op.

Tjonge, wat hebben kleuren toch veel diepte bij dit soort weer!

Op de goede afloop: een abdijbiertje uit Turnhout, de Corsendonk Agnus Tripel.

03.11.2021

Hoe je je weg in de kunsten vindt? Ach, begin maar ergens,

het maakt niet uit waar, je kunt toch maar van een fractie kennismemen.

Een schilderij van Van Gogh of de dribbel van Johan Cruijff? Beide zijn prima vertrekpunten.

Tussen Brantgum en Foudgum stond er zowaar nog wat struikgewas in bloei, een gelegenheid waarvan ik gebruikmaakte.

Tekende wat ik zag, niet wat ik wilde zien.

05.11.2021

Natuurlijk tekende ik vandaag. En repareerde een houten vloer. Dacht na over het leven.

Kocht een doosje Engels bier. Engels bier? Ja, Engels bier.

Dronk Engels bier en luisterde naar de nieuwe van Radiohead, waarop hoofdzakelijk oude nummers staan.

Gelijk de dagen die ik tegenwoordig slijt. Wat goed is. Best.

Las een recensie van een 'junior conservator wetenschap', die niets opheeft met verlangens naar vroeger, en verlangde even, zij het hevig, terug naar onbezonnen tijden van weleer.

07.11.2021

Zag gisteren een hoop familie en dat deed me goed, ma straalde.

Voltooide een recensie van de nieuwe bundel van Peter van Lier, die ik ter overweging aan een gerenommeerd Vlaams poëzieblad zal aanbieden.

'Je houdt nogal van drank,' merkte een trouwe lezer van mijn blog op. Wat ik, glas rode wijn in de hand, beaamde.

Ook bij slechter weer teken ik, vanwege de helderheid der kleuren, graag buiten. Rukwinden en stortbuien trotseerde ik vanmiddag in het veld.

Las de krant van a tot z en dacht: de wereld is een parodie.

10.11.2021

De periode van gedichten voortbrengen is voorbij, anderen doen het nu beter. Ieder zijn beurt.

‘Dat lapt ge mij toch in géén geval, hé zeg!’

De dagboeken blijven, en ik lever, hoe dan ook, ooit een novelle af. Tot zover de plannen.

Schafte wat kleding aan, winterkleding, in een en dezelfde zaak. Eén zaak kan ik verdragen, twee al niet meer. In die ene zaak koop ik dan, ongeacht de prijs, alles wat ik denk nodig te hebben. Een particulariteitje van me.

Nog eentje: grauw weder! Snotpegels aan de herfstbladeren!

11.11.2021

Wat mag ik hopen? vroeg ik me vanmiddag af, stoempend naar een tekenstekkie.

Nu de boel zo uit de hand is gelopen.

Kijk maar eens om je heen.

Structurele zelfvervreemding, de discrepantie tussen theorie en praktijk.

Ik wil me er niet meer aan aanpassen.

12.11.2021

Elk schrijven is zinvol, opperde Daniël Robberechts ooit, op voorwaarde dat de werkelijkheid wordt beschreven.

Ik geloof niet dat ik het met hem eens ben, op meerdere punten. Een schrijver moet doen wat hij niet laten kan.

Maar moralistische teksten steek ik in de fik.

Terwijl ik vanmiddag met mijn poten in de modder stond, tikte Hennie drie setjes verroeste deurklinken op de kop.

Of ik een eigen poëtica of programma heb? Vast wel.

13.11.2021

432 wandtegels gehaald, voor toilet en badkamer. Maandag tegelen.

Terwijl het buiten nagenoeg windstil was, werd er in de ene stad koortsachtig gewerkt aan een slotverklaring over klimaatzaken en in een andere gepleit voor de bouw van kerncentrales.

In Ljouwert bereidde de horeca een opstand voor.

En ik? Ik wandelde over Gods wegen en dacht na over ons kruisje.

Boven de overvloedige horizon hing overduidelijk een citroen, de enige echte.

14.11.2021

Viel gisteravond net na de 2-0 voor Nederland tegen Montenegro in slaap. Begreep vanochtend de headlines dan ook niet subiet.

Vanaf de fiets gezien: doorploegde akkers, in ruime mate, waarop opeenhopingen van kieviten. Roofvogelscore: een beschroomd torenvalkje, twee lepe buizerds. En nijlganzen werden betrappt op het nemen van een modderbad.

Gedachte: ik teken om dingen beter te zien.

Nog eentje: ik schrijf om dingen beter te begrijpen, uit mijn woorden te begrijpen dat.

Minimale vooruitgang van het innemende zootje dat het leven is.

15.11.2021

Tegelde. Haalde peper in Holwerd, zwarte. Bewoog me door grote leegte.

16.11.2021

Waterkoud, verkleumde handen, nabij een veldje glyfosaat, aan de Pybemawei. Nijdige gelen, giftig oranje.

17.11.2021

In vrede met mezelf vandaag, geschenk uit het Vaderhuis.

26.12.2021

Alle ellende? In feite niets bijzonders. Dat is wat het leven is, ook is.

Probeer je door het leven te bewegen als een kwal in de zee, tipte ene E.

Ik zag gracieuze kwallenbewegingen voor me en probeerde die na te doen.

Ik zag ijsbloemen op enkele ruiten en dacht: hé, dat is lang geleden!

PS Sinds iemand riep dat de Top 2000 zijn 'ultieme kerstgevoel' is, ben ik gestopt met het luisteren naar de Top 2000.

28.12.2021

De stoere behoefte aan totaal iets anders.

En nee, ik vond en vind 2021 geen klotejaar. Het was anders,

maar niet onvruchtbaar.

Ik maakte bijna vierhonderd tekeningen

en bouwde twee wc's.

29.12.2021

Terwijl ik een Indische maaltijd bereidde – pittig gebakken aardappeltjes, kabeljauw in ketjapsaus en sambal goreng boontjes – dacht ik na over tekenproject 2022.

Tekenproject 2022 volgt op tekenproject 2021.

Dat projectmatige, wat in mijn geval wel iets van een tic weg heeft, heb ik aan mijn managementopleidingen overgehouden.

Ik verrek van de tics

en van de kerndoelstellingen.

31.12.2021

Tekenen brengt me in contact met mezelf, geloof ik.

Boeddha in Brantgum.

Kerndoelstelling voor tekenproject 2022: versobering. Minder overdaad aan vorm en kleur. Het onderwerp blijft onveranderd: het landschap.

Dan nóg iets voor 2022: hoe raak ik mijn narcisme kwijt?

Hoe pas ik me weer wat aan de wereld aan?

UITGAVEN IN DE GAIA • CHAPBOOKSREEKS

- #1 – *Gecomprimeerd dagboek 2018* – Ton van 't Hof
- #2 – *Dieren op schaal* – Gert de Jager
- #3 – *Ken je mij?* – Richard Mijnten
- #4 – *Warhoofds leerdichten 1. Dag in, dag uit.* – Alain Delmotte
- #5 – *Brandsma. Een Friese familiechroniek* – Ton van 't Hof
- #6 – *Schitterende, labiele knooppunten* – Gert de Jager
- #7 – *Schoon* – Willem Thies
- #8 – *Waar tijd al niet goed voor is* – Ton van 't Hof
- #9 – *Your Daily Fake Poetry* – Bob Vanden Broeck
- #10 – *De kolengruizer* – Martin Knaapen
- #11 – *[AUTO]OBSERVATIES* – Ton van 't Hof
- #12 – *Warhoofds leerdichten 2. Alsof licht niet van de zon komt* – Alain Delmotte
- #13 – *Het grote roeren* – Gert de Jager
- #14 – *Abduraman* – Mark van der Schaaf
- #15 – *Logboek 2020* – Ton van 't Hof
- #16 – *Abakadabra. Over Boerentijger van Tonnus Oosterhoff* – Gert de Jager
- #17 – *Yo! De doodsgedichten van 36 zenmonniken* – Gert de Jager
- #18 – *Naakt en bewogen* – Gert de Jager